

NØVN

Leoniu í Stórhúsi til minnis

Letist ein hurð aftur, so letist oftast onkur onnur upp. Soleiðis bleiv hjá mær sum barn í tíðarskeiðnum hvar mamman í húsinum í eitt longri tíðarskeið kom at liggja á landssjúkrahúsinum. Eg kom at búgva suðuri hjá ommu og abba í Dali, og kom at ganga 5 klassa á tamb í skúlanum har suðuri skúlaárið 1969/1970

Hetta var eitt tíðarskeið sum í heilt serligan mun kom at geva mær førning við víðari á lívsleiðini – einamest takka verið tí fólki sum har búði og umhvørvinum sum tey búðu í.

Sunnudagin 28.juni bleiv eitt av teim menniskjum, Leonia Johannesen, borin til hvíldar í kirkjugarðin sum hon hevði sæð yvir á síðani einaferð í seinnu helvt av fimtiárunum.

Prædikuteksturin til hendan sunnudagin var at lesa hjá Lukasi og innihelt millum annað hesi orðini av Jesusar munni: „Verið miskunnsom, eins og faðir tykkara er miskunnsamur. Og dømið ikki, tá skulu tit ikki verða dømd.

Ein ógvuliga passandi heilsan til hennara sum til hvíldar bleiv lögð henda dag.

Mær untist ikki at vera við hesa løtuna, tí henda stutta heilsan nú hon ikki er millum okkara meira, men saman við feðrunum sum undan fóru.

Bygdin Dalur er altíð umrødd í okkara heimi og har vit í familjuhøpi hava ferðast, við eini serligari virðing. Fyri okkum stóð hon, við briminum, brøttu bjørgunum, djóralívinum og ikki minst truplu atkomuni sum nakað hábærsligt og stórt.

Fólkið har búleikaðist var upptikið av nærumhvørvinum og livdi í eini vakrari og serstakari javnvág við náttúruna sjálva.

Okkurt av heimunum hevði ikki ravmagn innlagt og eisini var okkurt húski sum ikki var gingið burtur frá náthúsinum.

Grótlæðingar í bygdini og torvroykurin úr skorsteinunum var við til at gera bygdina til nakað serstakt.

Rossavognanir vóru enn í brúki, hóast traktorarnir nærum høvdu yvirtikið á hesum øki.

Áðrenn farið bleiv til songar hittust menn undir húsavegginum at vita um eitthvørt var at samskifta um.

Húsini høvdu ikki enn fingið telefon innlagda – telefonstøðin avgreiddi øll boð og luftborna samskifti úr bygdini.

Sunnudag bleiv farið í kirkju, og sungið bleiv skiftivís úr føroyskari og danskari sálmabók.

Húsini høvdu øll nøvn, sum á ein ella annan hátt relateraðu til staðið, stættin, persónar, fyribrygdi o.a.

Eitt av hesum húsunum var “Stórhús.” Stórhús var, sum øll hini húsini, nakað serstakt. Tætt norðanvert áanna – bert smali vegurin ímillum – lá tað innigýrt við grótlæðing. Tvær fullar hæddir høgt, reytt við flagtekju og fleiri úthúsum hoyrandi til húsið, alt inni í stóra grótlagaða garðinum.

Kom ein á gátt gerandisdag, kanska mest tá halgan stundaði til, so kundi ein renna seg í bakarovnin sum var tikin fram í gongini. Hann var ikki eldrivin, men vermdur upp við primusi. Brimið frá Primusinum og angin av nýbakstri hugnaðu um hetta í forvegin so hugnaliga hús.

Gestablídni var altíð øgiligt og har var ikki skylt millum høgan og lágan, ella vaksnan og óvita.

Køkurin var stórus og tað var kolkom-fýrurin eisini.

Neytini sum stóðu bundin beint vestanfyri køksveggin hoyrdust væl inn í køkin.

Sunnudag seinnapart boðaði Leonia til sunnudagsskúla. Eg haldi meg minnst at onkuntið fór sunnudagsskúlin fram í skúlanum, men mest minnst eg hann at vera hildnan í Stórhúsi.

Tá bleiv farið á lofti. Vit blivu boðin upp í stovuna. Byrja bleiv tá øll vóru møtt og ikki eftir klokku stundisliga. Har bleiv sungið og har bleiv Guðs orð havt á munni. Har blivu søgur sagdar og har blivu hendningar í undanfarnu vikuni havdar á munni. Og ikki minst, har bleiv alt og øll lögð í Guðs hond.

Leonia var fyri mær sum barn nærum sum ein vísindakvinna. Alt kundi ein tosa við hana um. Var tað ein hundur sum hevði loypt hvøkk á ein, so dugdi hon so ómetaliga væl at fáa tað at javna seg aftur.

Møtti tú Leoniu, um tað so var uttan-dura, ella hon kom á gátt har ein var staddur, so var hon akkurát tann sama tá hon tosaði um dagligdags viðurskifti sum sum tá hon tosaði Guðs orð.

Heilt serlig bond vóru millum fólkið í “Rennuni” har eg búleikaðist og Leoniu. Bond sum vóru nógv sterkari enn familjubondini annars. Hesi bond vóru spunnin av tilfari sum ikki kendu sín líka í materiellum tilfari og vóru óslítilig.

Altíð var tað so hugnaligt tá Leonia leitaði sær framvið, hugdi inn á gólvið og gav sær tíð til ein drekkamunn og eitt prát. Hon var ein hugnaligur boðberi við tað at hon altíð hevði tað góða á munni.

Var onkur lítill ósemja, so siggji eg hana enn fyri mær har hon segði: “Legg ikki í”.

Hennara kristindómur bleiv ikki tikin fram og lagdur uppá hillina, alt eftir hvørjum umstøðum hon var í. Hon var heil har hon var. Og hon var mangastaðnis. Ikki minst í sambandi við føroysku kvæðamentanina sum hon var ein partur av.

Saman reistu tey bæði Jens Ludvík bæði innanlendis og uttanlanda, og høvdu mangar gestir og vinir víða um.

Tá eg einaferð í politiskum ørindum var í Álandi, var eg um kvøldið boðin til borðs saman við nøkrum politikarum higani og úr Norðanlondum annars.

Politikarin sum bleiv settur við mína lið var kvinna ið kallaðist Barbro Johanson. Tá hon hoyrði at eg kom úr Føroyum, spurdi hon meg nærum alt fyri eitt, um eg kendi eitt par sum kallaðist Leonia og Jens Ludvík Johannesen.

Hesi bæði menniskjuni høvdu gjørt so stórt inntrykk á hesa álendsku kvinnuna at hon ikki bara mintist tey, men vísti við eygnabragdi sínum at tey høvdu nátt heilt innat hjartarøtrum hennara.

Leoniu havi eg ikki samskift við í nøkur ár, men havi fylgt við hvussu hennara tilvera hevur verið í tann mun eg havi hitt næru skyldfólk hennara.

Sitandi í minninum verður løturnar saman við Leoniu og serliga okkara felags alskur til sangin har fyrsta ørindi ljóðar soleiðis:

“Frelsari hevði ikki eg teg funnið, og hevði blóð títt fyri mær ei runnið, hvar skuldi eg so armingin mær venda, bøn mína senda”.

Friður og takklæti verið við minninum um Leoniu í Stórhúsi.

Sámal Petur í Grund.

Minningarorð um Jógvan Ranghamar

Fyri knøppum hálvum ári síðan var fjørðurin rógvin hjá mammubeiggja mínum, Jógvan Ranghamar, sum andaðist mánamorgunin 9. februar. Hann var føddur 28. mai 1942 og var sostatt 72 ára gamal, nú hann legði árarnar inn. Hóast vit seinastu tíðina vistu, hvønn veg tað bar, er tað sárt at viðurkenna veruleikan, at Jógvan ikki er okkara millum longur.

Jógvan gjørdist sjúkur av krabba-meini á vári í 2008 og stríddist øll árin við sjúkuna, sum at endanum vann á honum. Hesi sjei árin, hann var sjúkur, fekk hann fleiri tiggjutals kemoviðgerðir og fleiri skurðviðgerðir, men hóast hetta hevði hann altíð gott mót. Tað untist mær, at verða saman við Jógvan á fleiri av ferðunum á Ríkissjúkrahúsinum og vóru hesar samverur sera lívsjáltandi.

Foreldrini hjá Jógvani vóru Petrina og Hans David Ranghamar. Jógvan var yngstur av fyra systkjum. Tey vóru fyri tí vanlagnu, at missa pápan, sum sló út við Tróndi í Gøtu í 1948. Men hetta helt ikki Jógvan aftur at velja sjólívið, sum sína yrkisleið. Í 1957 fór hann sín fyrsta túr til skips við Fimm Syskin til Ísland við snellu. Jógvan var við Fimm Systkin í trý ár.

Í 1960 og 1961 var Jógvan í Føroyingahavnini í Grønlandi, har hann arbeiddi á flakavirkinum hjá Nordafar. Hesi bæði árin róði hann út vetrarhálvuna, fyrra árið við “Gulenni” og seinna árið við “Björgvin”. Í 1962 var hann við klaksvíksbátinum Jógvan S.

Fyrst í 1963 fekk Gøtu Samvinnufelag handað nýggjan línubát, Finnur Friði. Jógvan var partaeigari í Samvinnufelagnum og fór við Finni Friða, til hann á heystið sama ár fór á skiparaskúla í Tórshavn, har hann tók prógv í 1964. Eftir loknan skúla fór Jógvan við Báruni sum bestimaður, til hann í 1965 aftur fór við Finni Friða, eisini sum bestimaður. Jógvan var við Finni Friða til 1968.

Í 1969 stovnaðu Jógvan og Eivind Hansen saman við fleiri felagið Vørn. Teir keyptu tá Sildrekan sum fekk navnið Geyti Reyði. Jógvan førði Geyta Reyða til sama felag í 1976 bygdí Sjúrð Tollakson sum Jógvan førði til 1991. Meðan Sjúrður Tollakson stóð í ger, førði Jógvan eitt stutt skifti Polaris. Hetta nevni Levi Joensen eisini í áhugaverðu bók síni “Lív mítt á sjógvi og landi” sum hann gav út fyri stuttum.

Tíðarskeiðið við nótabáti má sigast at vera lívsverkið hjá Jógvan. Eg minnst aftur á hesi árin, har tað gekk upp og niður í hesi vinnu. Veidumynstri broyttist nógv, frá silda- og makrelveiðu til lodnuveiðu við nót til at trola eftir svartkjafti. Fyri at laga seg til broyttu fyrirteytirnar í fiskiskapinum, bleiv Sjúrður Tollakson longdur og umbygdur, til eisini at kunna royna við troli. Men hóast hetta, skerdust fiskimøgu-leikarnir á nærleiðunum í seinna parti av 80´unum, og tí var gjørd eina roynd, at fara til Senigal við Sjúrði Tollaksini. Henda verkætlan eydnaðist ikki og tá Sjúrður Tollakson í 1991 bleiv lagdur og seinni seldur av landinum, bleiv hetta samstundis endin á hesum kapitlinum í arbeiðslívinum hjá Jógvan.

Jógvan hevði góð evni sum skipari,

tað lá væl fyri við fiskiskapinum, hann var álítandi, lítillátin av lindi og var væl dámdur av teimum hann starvaðist saman við, bæði á sjógvi og landi. Tá Jógvan var heima millum túrar, var tað alskurin til sjógvin sum dró og var hann tíðum á floti.

Fyrst í áttatiárunum stovnaði Jógvan alibrúkið Torvan saman við pápa mínum, sváginum Hera Thomsen. Tá Jógvan legðist uppi, fór hann at arbeiða í alingini, til teir í 1998 seldu alibrúki til Luna. Men hugurin hevur altíð staði til sjógvin og eftir at hann gavst í alingini fór hann at rógva út. Her var Jógvan eisini fiskiklógv og hevði hann framúr gott skil á øllum viðurskiftum, um tað so galt streym ella at finna fisk. Og hóast hann seinastu árin hevur verið illa sjúkur, róði hann út til á heysti í 2013.

Eitt av frítíðarítrivunum hjá Jógvan var at spæla Bridge. Her lá eisini væl fyri og var hann við til at vinna fleiri kappingar, bæði fyri lið og pør. Tað var her hann fyri nøkrum árum síðan møtti Ingibjörg. Hon og familja hennara hava verið honum ein hollur stuðul, ikki minst tá hann lá til tað síðsta. Áðrenn Ingibjörg og Jógvan komu at kenna hvønn annan, búðu hann og Kjartan saman í barnaheiminum í Norðragøtu. Jógvan og Kjartan hava eisini verið nógv saman í arbeiðslívinum, fyrst við seglhúsbátunum, síðan øll árin við Geyta Reyða og Sjúrða Tollaksyni og tey seinastu árin í alingini. Øll árin eru teir komnir nógv á gátt hjá mammu, systirini Sólrun, sum altíð hevur verið fús at rætt teimum eina hjálpanði hond.

Elsti beiggi Jógvan, Steingrímur Ranghamar andaðist á Ólavsoke í fjør, 82 ára gamal. Steingrímur var giftur við Ásvør, fødd Hansen. Ásvør doyði í 2002 so Steingrímur sat einkjumaður seinastu 12 árin. Saman áttu tey døturnar Hal-dóru og Selmu. Áðrenn Jógvan sjálvur keypti bát, høvdu hann og Steingrímur bát saman og ikki vóru tað so fáir útróðrartúrar teir høvdu saman og mong eru kókin bæði av fugli og fiski, vit hava fingið hesi árin. Jógvan vitjaði Steingrím sera tíðum og ikki mundi tað verða ein einasta ferð, hann skuldi niður til viðgerð, at hann ikki segði honum og okkum farvæl.

Saknurin er stórus hjá okkum sum stóðu Jógvan nær, men størstur man hann verða hjá tykkum Ingibjörg, Kjartan, mammu og pápa og má Harrin styrkja okkum øll í sakninum.

Við hesum fáu orðum vil eg lýsa frið yvir minnini um mammubeiggjarnar Jógvan og Steingrím.

Tórhallur